

Тут використовуються наступні елементи інтерактивності: розповідь у формі репу зі зверненням до глядача; сценічна площадка, що обертається і дає глядачеві можливість уявляти себе учасником постійної зміни дії; ефект урагану, що проходить через усю залу тощо.

Отже, можна стверджувати, що інтерактивність стає все більш затребуваною тенденцією не лише загалом у мистецтві, а й у режисурі сучасних шоу-програм, що дозволяє залучати глядачів до спільної дії та створювати більш тісний емоційний зв'язок між артистами та глядачами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вікарчук О. Інтерактивні вистави для дітей-переселенців від Вінницького обласного театру ляльок. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/03/22/interaktyvni-vystavy-dlya-ditej-pereselencziv-vid-vinnyczkogo-oblasnogo-teatru-lyalok/> (дата звернення: 1.04.2023).
2. Вплив високих технологій на сучасне мистецтво. URL: <https://www.imena.ua/blog/hi-tech-vs-art/> (дата звернення: 1.04.2023).
3. Деркач С.М., Фішер В.М. Визначальні ознаки естрадного номера як структурної одиниці естрадного мистецтва. *Вісник Київського національного університету культури і мистецтв. Серія: Сценічне мистецтво*. Київ, 2018. № 2. С. 40–46.
4. Кучер Р.С. Інтеграційні процеси інтерактивного театру для дітей в Україні. Грааль науки. Vienna-Vinnytsia: International Centre Corporate Management & European Scientific Platform, 2021. Р. 542 – 544.
5. Мельник М.М., Фішер В.М. Художньо-естетичні аспекти інноваційних технологій у режисурі шоу. *Актуальні питання гуманітарних наук : міжсвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія мистецтвознавство*. Дрогобич, 2021. Вип. 39, том 2. С. 48-52.
6. Совгира Т. І. Використання технічних можливостей візуального мистецтва в сценічному просторі. *Вісник КНУКіМ: серія Мистецтвознавство*. Київ : 2018. Вип. 38. С. 60–70.

Набоков Роман Геннадійович,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри режисури
Харківської державної академії культури
<https://orcid.org/0000-0001-7276-3478>

БЛАГОДІЙНА ІМПРЕЗА: СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ

Благодійній діяльності належить важлива роль у формуванні ціннісних настанов і моральних норм особистості та соціуму загалом. Її розвиток зумовлений різними чинниками, які відбуваються в суспільстві. Початок активних бойових дій в Україні у 2022 р. вплинув на всі сфери людського

існування, зокрема відбулись зміни у функціонуванні та стратегіях розвитку благодійних акцій, зокрема імпрез.

Що ж таке благодійна імпреза? Слово *impreza* є запозиченим, відповідно до універсального словника польської мови, «*impreza – widowisko, koncert, zabawa, loteria fantowa, zawody sportowe, i tp, organizowane w celach rozrywkowych, propagandowych lud dochodowych*» (переклад: «шоу, концерт, веселощі, розіграші, спортивні змагання тощо, організовані з розважальною, поляризаційною або прибутковою метою») [6]. На думку Г. Ю. Касім, «спроба витлумачити значення слова «захід» – «сукупність дій або засобів для досягнення, здійснення чого-небудь» – є досить неповною через відсутність в українській мові адекватного монолексемного відповідника польському слову. Це надає характерні риси офіційно-ділового стилю, значення позбавляє будь-якої «святковості», притаманної польському слову» [4]. Тому полонізм «імпреза», на нашу думку, більш вдало та ширше розкриває лексичне значення предмета нашого дослідження. Саме тому пропонуємо ввести в сучасний науковий дискурс зі сценічного мистецтва тлумачення терміну «благодійна імпреза» в значенні самостійна культурно-мистецька святкова акція, яка спрямована на отримання фінансового прибутку для подальшого розподілу його серед набувачів благодійної допомоги (бенефіціарів).

Позначимо найважливіші соціокультурні функції феномену благодійних імпрез в Україні під час військової агресії:

- *суспільна функція*: сприяння соціальній стабільності шляхом підвищення в суспільстві солідарності та взаємопідтримки; розвиток високих гуманітарних цінностей та почуттів; співпраця між державними (військовими) установами та громадським населенням;

- *мистецько-психологічна функція*: зниження психологічного стресового навантаження, де людина опановує співпереживання художнього образу на співпереживання самому собі, результатом такої взаємодії є катарсис (очищення душі);

- *економічна функція*: забезпечення гідного існування для тих груп громадян, які у зв'язку з об'єктивними обставинами не здатні в повній мірі піклуватися про себе (тимчасові переселенці), надання фінансової підтримки для закупівлі військово-технічного обладнання та побутових речей для ЗСУ;

- *соціально-політична функція*: виховання етнонаціональної ідентичності, яка базується на свідомому виборі, культурі, мові й громадсько-політичній традиції; формування загальнонаціональної ідентичності, що є невід'ємним чинником національної безпеки України.

Для ефективнішого проведення благодійних імпрез організатори повинні враховувати культурно-мистецькі, фінансові та технічні чинники.

Культурно-мистецький чинник, насамперед, привертає увагу спільноти до благодійної акції. Її теми, завдання, головний ідейний посил викликає певний емоційний відгук. Це можливо лише за умови використання високохудожнього та цілісного літературно-музичного матеріалу.

Фінансові та технічні чинники, як правило, передбачають збір та витрати коштів. Тому організатори повинні базуватись на фінансово-правових засадах благодійної діяльності, які регулюються чинним Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 2012 року. «Доброчинна діяльність» характеризується в Законі як «добровільна безкорислива діяльність благодійних організацій, яка не передбачає отримання прибутків від цієї діяльності» [2]. На жаль, в законі поки відсутнє розмежування сфери благодійництва з видами благодійної діяльності (волонтерство, меценатство, гуманітарна допомога та безкоштовне донорство), що приводить до змішування понять та плутанини. Як наслідок, це негативно відображається на практичному застосуванні закону та призводить до правопорушень, особливо у фінансовому секторі. Наразі влада проводить роботу над удосконаленням правової бази, закріплює кримінальну та адміністративну відповідальність за привласнення благодійних пожертв, надає змогу належним чином переслідувати недобросовісних осіб, які залучаються до шахрайських схем. Сучасним митцям, які планують організувати благодійну імпреду, важливо знати, що лише

благодійні організації мають права, згідно зі статтею 13 Закону України «Про благодійну діяльність», проводити та «організовувати збір благодійних пожертвувань та внесків від фізичних та юридичних осіб, іноземних держав та міжнародних організацій» [2].

За результатами системного аналізу, наведемо декілька дійових форм благодійних мистецьких акцій (імпрез), які є ефективним інструментом фандрайзингу та перебувають виключно у правовому полі чинного законодавства України.

Серед митців, які займаються благодійністю, є таке поняття, як збір «на шапку». Перед сценою стоїть «шапка» або спеціальний бокс, у якій глядачі кладуть гроші чи можуть перерахувати їх на рахунок благодійної організації, за допомогою спеціального GQ-коду або банківських реквізитів.

Наступним дієвою формою зборів коштів є проведення аукціону, Здебільшого лотами на аукціонах стають картини вітчизняних художників, особисті речі «зірок», дитячі витвори мистецтва, особливим попитом є діяльність або роботи, в основі яких є артефакти війни: уламки ракет, тубуси від снарядів та РПГ тощо.

Концертно-гастрольна діяльність артистів також є ефективним засобом залучення благодійних коштів. У цьому випадку організаторам потрібно керуватися положеннями Закону «Про гастрольні заходи в Україні», де відзначається, що такі гастролі «не передбачають одержання доходу їх організаторами та гастролерами, за винятком доходів, за рахунок яких покриваються витрати, пов'язані виключно з організацією та проведенням гастрольного заходу» [3]. Затрати на організацію та проведення таких заходів не повинен перевищувати 20% від всієї суми зібраних коштів від продажу білетів.

Благодійні акції (імпрези) створюються за законами драматургії з використанням засобів режисури і за своєю художньою структурою має всі ознаки, притаманні таким формам сценічного мистецтва як збірний концерт, тематичне видовище або сольний концерт. Ці форми мають структуровану

композиційну побудову (архітектоніка) сценічної дії, створення художнього образу, чіткий хронометраж та логічний відбір виразних засобів для втілення режисерського задуму. Проте, під час формування задуму благодійної імпрези, організатори повинні природно та органічно вбудовувати в структуру заходу інструментарію залучення коштів: виставка-продаж, ярмарка, аукціон чи онлайн-донатування, що нині є найактуальнішим.

Під час розробки та проведення благодійної імпрези необхідно дотримувати *технології організації*. Базуючись на особистому досвіді, ми поділяємо організацію на два етапи: *підготовчий та підсумковий*.

До підготовчого етапу належить формування та втілення режисерського задуму, а саме «режисерові під час підготовки слід виявити та розробити драматургію — це насамперед чітке розуміння ідеї свята, усвідомлення того, що це свято повинно утверджувати, яку основну тему має порушити і для чого, які його завдання» [5, с. 205]. визначення цільової аудиторії (воїни ЗСУ, тимчасові переселенці, діти), створення організаційного штабу, до якого входять представники органів влади чи громадськості. Розробляються календарні плани та графіки реалізації проєкта. Особлива увага приділяється джерелам фінансування та рекламно-організаційному забезпеченню. Під час написання сценарію благодійної імпрези організатори повинні враховувати, що нині змінився «формат» таких заходів. Артисти переважно вирушають на концерти в супроводі одного чи двох музикантів, які здебільшого акомпанують на акустичних інструментах. Репертуар також змінився – перевага надається українським народним пісням в сучасній обробці, патріотичним текстам, які гуртують навколо себе українців, повністю зник російськомовний контент. Сучасні артисти з об'єктивних причин не мають можливості використовувати широкий спектр технічних та візуальних спецефектів, за якими деякі виконавці раніше «ховалися». З'являються естраді моновистави, де виконавцеві, сам на сам з глядачем та без інноваційних технічних прийомів, потрібно зосередити увагу публіки на собі, на тих діях, які він виконує. Глибина почуттів та

асоціацій стосовно авторського тексту чи пісні передусім залежить від життєвого досвіду та професіоналізму артиста.

На підсумковому етапі здійснюється фінансова оцінка та відкритий звіт результатів благодійної імпрези, обговорення та висунення нових ідей щодо подальшої роботи в цьому напрямі. Висвітлення підсумків роботи в ЗМІ та соціальних мережах, творчий звіт про виконання з додатками (фото, відеоматеріали тощо).

Синтезуючи надану інформаційну складову, важливим фактором організації благодійної імпрези (заходу) є залучення зовнішньої допомоги, пошук людей (волонтерів), на яких можна покласти та які демонструватимуть справжній інтерес до цієї справи. «Волонтерство можна визначити як безкорисливий і добровільний рух у вільний від роботи час для надання допомоги нужденним. Головним мотивом волонтерів є почуття громадянського обов'язку і відчуття своєї корисності в суспільстві [1, с. 89]. Залучення до благодійного проєкту обов'язково потрібно бути добровільним, йти від «поклику серця». Через кордоцентризм людина досягає справжнього гуманізму, де основними критеріями є благополуччя, турбота про щастя, повага до свободи і гідності кожної людини та, безумовно, високоморальні відносини в суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Азарцева Л. С. Вплив меценатства як форми благодійності на розвиток стародавніх культур. *Культура України*, 2015. С. 86–96.
2. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 2013 р. Верховна Рада України. 2013, № 25, ст.252.
3. Про гастрольні заходи в Україні: Закон України від 2004 р. Верховна Рада України. 2004, № 7, ст.56.
4. Касім Г. Ю. Нові польські запозичення в українській мові: примхи мовців чи потреби мови? *Слов'янський збірник*, 2015. С. 166–174.
5. Набоков Р. Г. Специфіка режисури та арт-технологій у процесі створення івент-продукту. *Культура України*, 2020. С. 201-210.
6. Dubisz S., Uniwersalny słownik języka polskiego, red. t. 1–4, *Wydawnictwo Naukowe PWN*, Warszawa 2003. S. 1202.